

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASI
JOQARI TÁLIM, ILIM HÁM INNOVACIYALAR MINISTRILIGI**

**ÁJINIYAZ ATINDAĖI
NÓKIS MÁMLETLIK PEDAGOGIKALIĖ INSTITUTI**

**«ZAMANAGÓY MEKTEPKE SHEKEMGI TÁLIM:
TÁJRIYBE, MASHQALALAR, RAWAJLANIW KELESHEGI»**
atamasındaĖı xalıqaralıĖ ilimiy-ámeliy konferenciya
MATERIYALLARI
17-aprel 2024-jıl

**«ZAMONAVIY MAKTABGACHA TALIM:
TAJRIBA, MUAMMOLAR, RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI»**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman
MATERIYALLARI
17-aprel 2024-yil

МАТЕРИАЛЫ
международной научно-практической конференции на тему
**«СОВРЕМЕННОЕ ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ:
ОПЫТ, ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»**
17-апреля 2024-год

Nókis-2024

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ JOQARÍ TÁLIM, ILIM HÁM
INNOVACIYALAR MINISTRILIGI**

**ÁJINIYAZ ATÍNDAGÍ NÓKIS MÁMLEKETLIK
PEDAGOGIKALÍQ INSTITUTÍ**

**«ZAMANAGÓY MEKTEPKE SHEKEMGI TÁLIM: TÁJRIYBE,
MASHQALALAR, RAWAJLANIW KELESHEGI»** atamasındađı xalıqaralıq
ilimiy-ámeliy konferenciya
MATERIYALLARÍ
17-aprel 2024-jıl

**«ZAMONAVIY MAKTABGACHA TALIM: TAJRIBA, MUAMMOLAR,
RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI»** mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman
MATERIYALLARI
17-aprel 2024-yil

МАТЕРИАЛЫ
международной научно-практической конференции на тему
**«СОВРЕМЕННОЕ ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ОПЫТ,
ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»**
17-апреля 2024-год

MATERIALS
of international scientific-practical conference
**“MODERN PRESCHOOL EDUCATION: EXPERIENCE, PROBLEMS,
DEVELOPMENT PROSPECTS ”**
on april 17, 2024 year

Nókis-2024

MAZMUNÍ

- 1 **K.A.Kadirov** Zamanagóy bilimlendiriw sistemasın jetilistiriw - sıpatlı tálim tiykarı..... 3

I SEKCIYA

MEKTEPKE SHEKEMGI BILIMLENDIRIW SHÓLKEMLERINDE SHAXSQA BAĞDARLANGAN TÁLIMDI JETILISTIRIW

- 2 **K.M.Koshanov** Mektepke shekemgi jastağı balalardıń tálim hám tárbiyası – xalqımız keleshegi..... 5
- 3 **Г.З.Таубаева** Отбасында бала дамуындағы элеуметтік ортаның маңызы..... 8
- 4 **G.O.Najmiddinova** The role of education in personality evelopment of bilingual children..... 13
- 5 **О.И. Кузнецова, А.Сапарниязова** Становление и развитие личности ребѐнка на этапе дошкольного образования..... 19
- 6 **К.М.Метербаева** Ұлттық ойындардың мектепке дейінгі ұйымдарда қолданылуы..... 21
- 7 **З.М.Ережепова** Аўыз еки халық дәретпелери тийкарында балаларды руўхыйлыққа хэм әдеп-икрмалылыққа тәрбиялаў мәселелери..... 25
- 8 **Т.Ж. Байжанов** Совершенствование личностно - ориентированного образования в организациях дошкольного образования..... 27
- 9 **Zh. Perdebaev** Economic education of preschool children..... 30
- 10 **M.B. Sharipova** Yangi O'zbekistonda yangicha qarashlar: tarbiyachi mahorati hamda zamonaviy yondashuv..... 32
- 11 **A.R.Namroyev** Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishda zamonaviy hamda innovatsion yondashuv..... 36
- 12 **A.Машерипова** Қорақалпоғистон мактабгача таълим тизими ривожланишининг ўзига ҳос ҳусусиятлари..... 39
- 13 **G.X.Jumasheva** Mektepke shekemgi bilimlendiriw diziminde ўzliksiz mánawiy tárbiyanı ámelge asırıw jolları..... 41
- 14 **M.X.Алламбергенова** Электрон талим ресурсларидан ижтимоий тармоқлар орқали таълимда фойдаланиш..... 44
- 15 **Г.З.Таубаева, Ж.Аубакирова** Театр ойындары арқылы балалардың шығармашылық дағдыларын дамыту..... 46
- 16 **Q.Pleumbetova** Mektepke shekemgi bilimlendiriwdiń tálim sistemasındaғы ornı..... 51
- 17 **L.A. Ibragimova** Qoraqalpoq xalq pedagogikasida boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy fikrlash tushunchalarini topishmoqlar orqali shakllantirish..... 54
- 18 **P.Tolibaeva, R.U.Nurjanova** Qurish-yasash o'yinlarining bolalar tarbiyasida tutgan o'rni..... 56
- 19 **L.A. Ibragimova, A.Ordabaeva** Mektepke shekemgi jastağı balalardıń súwretlew iskerligi processindegi logikalıq oylawınıń rawajlanıwı..... 58
- 20 **G.X.Jumasheva, A.Bobonazarova** Mektepke shekemgi jastağı balalardıń sóylew tilin ósiriwdiń pedagogikalıq tiykarları..... 60

of educational tasks that define modern preschool education. Children attending preschool are simultaneously influenced by teachers and parents. The child's personal development and the formation of his cultural behavior depend on their productive interaction. Such interaction activates the potential pedagogical capabilities of both pedagogical institutions - the family and the preschool institution.

The optimal level of readiness of teachers and parents to interact is characterized by both parties' awareness of the importance of pedagogical interaction; the presence of relevant knowledge, skills and abilities, as well as the desire to interact effectively.

This prompted us to create conditions for the manifestation of the designated characteristics. The organization of pedagogical interaction consisted of the formation of partnerships. This was facilitated by the inclusion of parents in partnership activities. The success of implementing these requirements depends on the forms of work chosen in preschool institutions to build pedagogical interaction with the families of pupils: joint information messages, parent-teacher meetings with speeches by parents, involving parents in consultations with other families, organizing family thematic exhibitions, debates, holding joint holidays, evenings of questions and answers, "open days", oral journals, joint viewings of films on pedagogical topics.

Conclusions. Thus, the interaction of parents and teachers is one of the incentives for educating preschoolers, instills in them the belief that they are doing the right thing, and activates their independent actions in choosing a consumer decision, distributing actions in partnership activities, and implementing consumer actions.

Literature

1. Smolentseva A.A. Introduction to the world of economics, or how we play economics. - St. Petersburg, - 2002.
2. Shatova A.D. Paths to the economy. - M., - 2015.

YANGI O'ZBEKISTONDA YANGICHA QARASHLAR: TARBIYACHI MAHORATI HAMDA ZAMONAVIY YONDASHUV

Sharipova Maxbuba Baxshiloyevna-BuxDU Maktabgacha ta'lim kafedrasi o'qituvchisi, PhD.

Annotatsiya: Maqolada maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim- tarbiya jarayonini tashkil etishda tarbiyachi mahoratiga qo'yiladigan talablarning mazmuni va ahamiyati, dolzarbligi hamda ilmiy-nazariy asoslari xususida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tizimi, mahorat, pedagogic mahorat, integrativ, model, islohotlar, o'quv-metodik ishlar ko'lami, ta'lim-tarbiya jarayoni.

Аннотация: В статье обсуждается, содержание и значимость, актуальность и научно-теоретические основы требований к квалификации педагогов в организации образовательного процесса в системе дошкольного образования.

Ключевые слова: система дошкольного образования, умения, педагогические навыки, интегративность, модель, реформы, объем учебно-методической работы, учебный процесс.

Abstract: The article discusses the content and importance, relevance and scientific-theoretical basis of the requirements for the skills of educators in the organization of the educational process in the preschool education system.

Keywords: pre-school education system, skills, pedagogical skills, integrative, model, reforms, scope of educational and methodical work, educational process.

“Bolalar tarbiyasi jarayoniga o‘z ishini puxta biladigan, malakali va har bir bolaga individual yondasha oladigan pedagog-kadrlarni jalb qilgan holda, ularni go‘dakligidan ongi va tafakkurini to‘g‘ri shakllantirib bormasak, kelajakda yuksak saviya, bilim va ma‘naviyatga ega bo‘lgan barkamol avlodni tarbiyalash qiyin bo‘ladi...”

Sh.M.Mirziyoyev

Maktabgacha ta‘lim tizimini rivojlantirish, barkamol avlod ta‘lim-tarbiya jarayonining to‘g‘ri tashkil etilishini ta‘minlashda, tarbiyachining kasbiy mahorati va intellektual qobiliyati muhim o‘rin egallaydi. O‘tgan davr mobaynida mamlakatimizda o‘z borayotgan avlodni sog‘lom va har tomonlama yetuk voyaga yetkazish, ta‘lim-tarbiya jarayoniga samarali ta‘lim-tarbiya shakllari hamda usullarini joriy etishga qaratilgan maktabgacha ta‘limning samarali tizimini tashkil etish bo‘yicha keng ko‘lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Maktabgacha ta‘lim muassasalarini zamonaviy o‘quv-metodik materiallar tayyorlash, sohaga malakali pedagog va boshqaruv kadrlarni jalb qilish masalasi asosiy omil ekanligi bugungi kun islohotlari va qarorlarda ham aks etmoqda. Yoshlarni chuqur ma‘naviyatli, yuksak bilimli etib tayyorlashda tarbiyachida ilm-ma‘rifatning zarurligi, ilm-ma‘rifat uzluksiz hayot ehtiyoji ekanligini his qilgan holda ishga kirishishi, ta‘limda tarbiyachi yetuk kadr sifatida faoliyat ko‘rsatishi uchun, avvalo yangiliklarni amalda qo‘llay olishi, qulaylik va sharoitlarni yaratish bugungi kunning dolzarb masalasi ekanligi angalshi lozim.

Birinchidan, tarbiyachi quyidagilarni o‘z faoliyatida tatbiq etishi muhim:

- Ijodiy faoliyat falsafasini egallashga intilish;
- Pedagogik tadqiqot metodlarini egallash;
- Mualliflik kontseptsiyalarini yaratish qobiliyati;
- Tajriba – sinov ishlarini rejalashtirish va amalga oshira olish;
- O‘zidan boshqa tadqiqotchi-pedagoglar tajribalarini qo‘llay olish;
- Hamkasblar bilan hamkorlik;
- Fikr almashish va metodik yordam ko‘rsata olishlik;
- Ziddiyatlarning oldini olish va bartaraf etish;
- Yangiliklarni izlab topish va ularni o‘z sharoitiga moslashtirib borish kabilardir.

Ikkinchidan, tarbiyachi va tarbiyalanuvchi munosabatlari, nutqiy etika va etetikasi yuqori saviyada bo‘lishi lozim. Tarbiyalanuvchi tarbiyani, intizomni, axloqni, ma‘naviy yetuklik va nutqiy barkamollikni tarbiyachidan oladi. Tarbiyachi mustaqil ravishda o‘z imkoniyatlarini aniqlashi, o‘z qobiliyatlarini va tarbiyachilik mahoratini rivojlantirishi kerak. O‘zida ko‘p narsani ijod qilishi, tavsiya qilinganlardan ko‘pini sinab ko‘rishi, o‘z ustida tinimsiz mehnat qilishi, o‘zining tajribasini tahlil qilib borishi, ish samaradorligini pasaytirayotgan pedagogik muammo hamda qiyinchiliklarni ham ko‘ra bilishi va uni bartaraf etish yo‘llarini o‘z vaqtida anglashi shart. O‘z–o‘zini tahlil qilish jarayonida tarbiyachi o‘zining ta‘lim–tarbiyaviy faoliyati natijalari va xususiyatlarining holatini o‘rganadi, pedagogik ziddiyatlar o‘rtasidagi sabab va oqibatli bog‘lanishlarni aniqlaydi, bolalarga ta‘lim va tarbiya berishni yanada takomillashtirish yo‘llarini belgilaydi.

Ta'lim-tarbiya jarayonini pedagogik mahorat darajasida amalga oshirishi lozim, bunda tarbiyachi:

- ✓ o'z kasbiga e'tiqodi mavjud bo'lishi;
- ✓ nutqiy mahorati namunali bo'lishi;
- ✓ innovatsiyalarni ta'limga tatbiq eta olishi;
- ✓ interfaol metodlardan to'g'ri foydalana olishi;
- ✓ zamonaviy ilmlardan xabardor bo'lishi;
- ✓ ota-onalar bilan ishlash va hamkorlikni tashkil etishi;
- ✓ ta'lim-tarbiya jarayonida insoniylik fazilatlarini va qadriyatlarini o'z kasbiy faoliyatida barchaga namuna bo'la olishi lozim.

V.I.Andreyevning fikricha, mahorat inson faoliyatining bir turi sifatida izohlaydi:

- muammoli vaziyatlarni bartaraf etib, ijodiy yondashuv;
- shaxs rivojlanishida ijtimoiy hamda shaxsiy jihatdan ta'sir ko'rsatish;
- ijodiy qobiliyatlarni yuzaga chiqara olishi;
- yangilikni ta'lim jarayoniga tatbiq etish va natijaga erish.

Uchinchidan, tarbiyachi pedagogik mahorat integrativ, ya'ni tarbiyachining xulq-atvori, tashkulotchiligi va tashabbuskorligi, pedagogik texnikaga ega bo'lishi lozim. Chunki bularsiz hech bir pedagog yaxshi tarbiyachi bo'la olmaydi. Agar pedagog nutqi ravon bo'lmasa, tarbiyalanuvchilar nutqida stilistik hamda grammatik jihatdan nutqiy buzilishlar, dialektlar va parazit so'zlardan foydalanishlar kuzatilishi mumkin. Tarbiyachining kasbiga xos malaka, ko'nikma, bilim yetarli darajada bo'lmasa, yetuk kadr sifatida e'torf etib bo'lmaydi.

Buxoro davlat universiteti hamda maktabagcha ta'lim muassasalarida tashkil etilgan kafedra filiallarimiz (54, 65, 68-MTTlar)da olib borayotgan tajribalarimizdan, tarbiyachilarning o'quv faoliyatidagi ishtiroki va xatti-harakatlarini kuzatish natjalaridan kelib chiqib, aynan oliy ta'limda bo'lg'usi tarbiyachilarda pedagogik mahorat, pedagogik texnologiyani samarali o'rgatish, shuningdek, pedagogik texnikani(nutqi va gavda harakati, qiyofasi, mimika) namoyon etish bo'yicha ko'nikma va malakalarni shakllantirish lozim.

Tadqiqotchi olimlar A.Zyazyun, I.Krivonnos, O.Miroshnik, V.A.Semchenko, B.Ziyomammedov, N.Azixxodjayeva va boshqalar pedagogik mahorat , tarbiyachilarga qo'yilgan talablar bo'yicha pedagogik g'oyalar tavsiya etadilar. Sh.A.Amonashvili o'z qarshlarida, bolalarga ta'lim-tarbiya berish samarasi pedagog-tarbiyachi shaxsiga bog'liq ekanligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, pedagogning shaxsiy sifatleri, ya'ni bolalarga muhabbat, ularni tusha olish qobiliyati, optimist bo'lish va tarbiyaning ta'sir kuchiga ega ekanligiga ishonishdan iborat.

To'rtinchidan, tarbiyachi pedagogning kasbiy kompetentligi, shaxsiy va kasbiy sifatlarda namoyon bo'ladi. Mahoratli tarbiyachi tarbiyalanuvchilarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish, shuningdek mashg'ulot jarayonida tarbiyalanuvchilardagi mavjud bilimlarni kelgusida oladigan bilimlar bilan uyg'unlashtirishga erishishi lozim.

Mahoratning shakllanishi bir necha bosqich asosida yuzaga keladi:

- ✚ reproduktivlik;
- ✚ ijodiylik;

✚ ijodiy-novatorlik.

Pedagogik mahorat darajalari pedagogik ish darajasining davomi bo'lib, reproduktiv, moslashuvchan, lokal(chegaralangan) modellalshtirishni o'z ichiga oladi.

Yuqori darajali pedagogik mahorat tarbiyalanuvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi, ulardagi hissiy yetishmovchiliklarni bartaraf etadi. Mahoratli tarbiyachi murakkab pedagogic masalalarni hal etish usullari, uslublari va vositalarini mohirona qo'llay oladi. Yuqoridagi keltirilgan fikrlardan kelib chiqib, tarbiyachi pedagogik mahoratining o'ziga xos jihatlarini tizimlashtiramiz:

- tarbiyachi tomonidan o'quv jarayonining maqsadga yo'naltirilishi;
- ta'lim natijalariga ko'ra yaratuvchanlik qobiliyatiga ega bo'lish;
- muloqchanlik malakasiga ega bo'lish;
- eng qulay samarali o'qitish usullari va vositalarini tanlay bilish;
- o'quv faoliyati natijasiga ko'ra bo'lg'usi mashg'ulotga ijodiy yondashgan holda tayyorgarlik ko'rish.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyachisi pedagogik mahoratni muntazam ravishda oshirib borish zarur. Chunki, ular oldida millatning ertalarini tarbiyalashdek ulkan vazifa turadi. Mamlakat kelajagiga ulkan zamin bugungi qadamimizga, olib borayotgan islohotlarimizga va asosiysi jamiyatga yetishtirib berilayotgan malakali kadrlar salohiyatiga bog'liq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Лихачев б.т.педагогика.курс лекций: учеб.пособие.м. “юрайт”.2001 с-284
2. Азизходжаева н.педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат.:т.низомий номидаги тдпу.2003.139-141 б.педагогика.
3. М.Тохтаходжаеванинг umumiy tahriri ostida. – t.: o'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2020.
4. Baxshilloevna, s. m. (2022). bolalar nutqini rivojlantirishda tarbiyachi nutqi namuna-o'rnak vositasi sifatida. *scientific impulse*, 1(4), 1288-1292.
5. Baxshilloevna, s. m. (2022). maktabgacha yoshidagi bolalar ma'naviy dunyosini boyitishda “alpomish” dostoning o'rni. *boshqaruv va etika qoidalari onlayn ilmiy jurnali*, 2(2), 146-152.
6. Sharipova, m. b. (2021). laylo mirzo qizi muslimova xalq dostonlarini o'rgatishning amaliy ahamiyati hamda dolzarbligi (“alpomish” dostoni misolida). *scientific progress*, (7).
7. Sharipova, m. b., & muslimova, l. m. q. (2021). xalq dostonlarini o'rgatishning amaliy ahamiyati hamda dolzarbligi (“alpomish” dostoni misolida). *scientific progress*, 2(7), 1130-1134.
8. Sharipova, m. b. (2021). xursand nuriddinovna mirzayeva xalqimiz madaniyatining hayotbaxsh sarchashmasi. *scientific progress*, (7).
9. Baxshilloevna, s. m. (2023). maktabgacha yoshdagi bolalarning nutq o'qitishning ilmiy-nazariy ahamiyati. *pedagogs jurnali*, 1(1), 168-168.
10. Baxshilloevna, s. m. (2022). «alpomish» dostoni-vatanparvarlik fazilatlaridan saboq beruvchi ma'naviy durdona. *scientific impulse*, 1(4), 1426-1430.
11. Sharipova, m. b., & ravshanova, g. f. q. (2021). qahramonlik dostonlarining o'ziga xosligi: milliy ruh va an'analar. *scientific progress*, 2(7), 1139-1144.
12. Шарипова, м. б., & саъдуллаева, м. б. к. (2020). развитие творческих способностей детей в дошкольном образовании. *проблемы педагогики*, (6 (51)), 58-60.